

Ocena osiągnięć dr Teresy Napiórkowskiej w związku z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk biologicznych w dyscyplinie biologia

I. Ocena osiągnięcia naukowego

Na osiągnięcie habilitacyjne dr Teresy Napiórkowskiej, zatytułowane „Rozwój i struktura centralnego układu nerwowego w postembriogenezie pająków oraz zmiany w budowie tego układu w anomaliach rozwojowych na przykładzie *Eratigena atrica* C. L. Koch (1843)” składa się 6 oryginalnych publikacji, które ukazały się w latach 2013-2018. We wszystkich pracach dr Teresa Napiórkowska jest pierwszym i wiodącym autorem. Cykl ten jest zwarty tematycznie, tworzy dość spójną narrację naukową i wraz z załączonym autoreferatem wyraźnie wskazuje na zdecydowanie ukierunkowany profil badawczy Habilitantki. Publikacje w ramach osiągnięcia habilitacyjnego w głównej poświęcone są morfologicznym anomaliom rozwojowym odnóży pająków w powiązaniu ze zmianami w obrębie centralnego układu nerwowego. Poszczególne prace dotyczą allometrii centralnego układu nerwowego oraz ciała łukowatego, budowy układu nerwowego u pająków obciążonych heterosymelią, zmian morfologicznych i anatomicznych w anormalnych odnóżach, deskrypcji przypadku bicefalii oraz morfometrycznych modyfikacji centralnego układu nerwowego u pająków z oligomelią. We wszystkich tych badaniach organizmem modelowym jest jeden gatunek pospolitego europejskiego pająka sieciowego, kątnika większego *Eratigena atrica*. Wszystkie te publikacje wskazują na dużą biegłość Habilitantki w wykonywaniu klasycznych mikroskopowych preparatów histologicznych i umiejętności ich interpretacji. Niemniej chciałbym zauważyć, że są to analizy zakorzenione koncepcyjnie i metodycznie w latach 70-90-tych XX w., gdzie na tym samym modelu zespół prof. Lecha Jacuńskiego, którego członkiem była Pani dr Teresa Napiórkowska, pracował nad indukcją anomalii rozwojowych za pomocą zmian temperatury w trakcie embriogenezy. O ile w tamtym czasie tego rodzaju badania miały pewien walor nowości naukowej i stosunkowo szeroki krąg odbiorców, to

obecnie klasyczna, morfo-anatomiczna deskrypcja zmian teratologicznych stawonogów i innych zwierząt jest pewnym anachronizmem. Generalnie obiektem zainteresowania współczesnej teratologii, głównie nakierowanej na problemy biomedyczne, stały się podstawy molekularne obserwowanych anomalii i wykorzystanie tych informacji do zrozumienia genetycznych mechanizmów regulacji morfogenezy w trakcie rozwoju zarodkowego. Natomiast Kandydatka w swych badaniach zatrzymuje się na opisie, należy przyznać bardzo precyzyjnym i fachowym, obserwowanych zmian w morfologii pająków i próbie korelacji deformacji kończyn z ewentualnymi modyfikacjami w budowie centralnego układu nerwowego. Mechanizmy, które prowadzą (lub nie) do ewentualnych anomalii układu nerwowego Autorka pozostawia jedynie spekulacjom. Habilitantka podjęła próby wyciągania bardziej ogólnych wniosków dotyczących różnic w obserwowanych anomaliach pomiędzy kątnikiem a kilkoma innymi gatunkami pająków na podstawie różnic w ekologii i behawiorze porównywanych gatunków. Hipotezy te są oparte o skąpe dane porównawcze pochodzące z trzech prac (1975, 1991, 2011) i mają ograniczony walor ogólnych i przekonujących wniosków, ponieważ dotyczą niewielkiej próby w odniesieniu do rzeczywistej, ogromnej różnorodności tych aspektów biologii pająków (>45 000 gatunków należących do niemal 100 rodzin).

Moją przedstawioną powyżej opinię wspiera analiza parametrów bibliometrycznych publikacji, które stanowią osiągnięcie Habilitantki. Ukazały się one w indeksowanych czasopismach o różnej randze: trzy prace w czasopismach o randze Q₂, pozostałe w Q₄, współczynnik oddziaływania IF od 0,478 do 2,157. Odbiór tych publikacji jest jednak bardzo słaby. Sumaryczna liczba cytowań prac składających się na osiągnięcie habilitacyjne wynosi 13. Jeśli jednak nie brać pod uwagę autocytacji, to te sześć prac było jak dotąd cytowanych tylko trzykrotnie, w tym jedna praca dwukrotnie (#4 z 2015), jedna raz (#4 z 2016), a cztery pozostałe w ogóle nie były zauważone przez środowisko naukowe, choć jedna z nich sięga do 2013 roku. Są to bardzo słabe rezultaty jak na najlepsze publikacje w dorobku Habilitantki,

wybrane przez nią jako osiągnięcie naukowe predestynujące do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.

Wskaźniki bibliograficzne wskazują, że publikacje składające się na osiągnięcie habilitacyjne nie stanowią znaczącego wkładu do wiedzy i w bardzo ograniczonym stopniu są dostrzegane przez innych badaczy zajmujących się podobnymi problemami naukowymi. Potwierdza to moje zastrzeżenia dotyczące wagi naukowej zainteresowań badawczych Habilitantki i nowoczesności stosowanej metodyki. W związku z powyższym stwierdzam, że **wartość naukowa prac przedstawionych jako osiągnięcie habilitacyjne nie spełnia moim zdaniem kryteriów stawianych temu elementowi wniosku habilitacyjnego.**

II. Ocena istotnej aktywności naukowej

Pozostałe publikacje dr Teresy Napiórkowskiej dotyczą w głównej mierze tematyki przedstawionej w osiągnięciu habilitacyjnym. Ponadto, wykorzystując swe doświadczenie w analizach embriologicznych i histologicznych nad pajakami, Habilitantka prowadziła podobne badania nad innymi stawonogami i kręgowcami. Osobnym nurtem badawczym, do którego realizacji Kandydatka przyłączyła się w późniejszym okresie swej kariery, były zmiany w zgrupowaniach fitoplanktonu w Wiśle wynikające ze zmian warunków hydrologicznych.

Dorobek publikacyjny dr Teresy Napiórkowskiej pod względem ilościowym można określić jako przeciętny. Poza publikacjami wchodzącymi w skład osiągnięcia habilitacyjnego, Habilitantka jest współautorem 12 publikacji z Listy Filadelfijskiej i 25 pozycji nieindeksowanych, w tym jedna praca została opublikowana w materiałach konferencyjnych a 4 prace są wydane w języku polskim. Niestety, w odniesieniu do całego dorobku publikacyjnego można zauważyć tę samą tendencję, co w przypadku osiągnięcia habilitacyjnego: wskaźniki cytowania Habilitantki są słabe, szczególnie biorąc pod uwagę etap kariery. Cały dorobek Pani dr Teresy Napiórkowskiej (wraz z osiągnięciem

habilitacyjnym) był cytowany 50 razy, ale po odjęciu autocytowań zaledwie 15 razy (wg WoS Core Collection, 17.10.2018). Indeks Hirscha wynosi 5, bez autocytacji tylko 2. Jedyne dwie publikacje w dorobku Habilitantki, które zostały zacytowane więcej niż dwa razy, dotyczą badań nad fitoplanktonem, dziedziną, co wynika z autoreferatu, wyraźnie drugorzędną w odniesieniu do specjalności naukowej Kandydatki.

Źle oceniam poziom sukcesu Habilitantki w uzyskiwaniu własnych grantów finansowanych ze źródeł zewnętrznych; w dorobku brak jest jakichkolwiek projektów badawczych, krajowych czy międzynarodowych, którymi kierowała Kandydatka. Co więcej, nie znalazłem także informacji o ewentualnych projektach, w których Pani dr Teresa Napiórkowska była wykonawcą. Nie rozumiem, jak można funkcjonować niemal 30 lat w nauce bez zdobywania zewnętrznych funduszy na rozwój swojej specjalności naukowej.

Także w odniesieniu do wykonywania recenzji wydawniczych i opinii w sprawie projektów badawczych ten aspekt oceny dorobku Habilitantki wypada bardzo miernie; przygotowała dotąd zaledwie jedną recenzję wydawniczą dla Arachnology i nie recenzowała, co w sumie zrozumiałe w świetle uwag z poprzedniego akapitu, żadnego projektu badawczego.

Współpraca zagraniczna jest ważnym elementem kariery naukowej każdego badacza. Pod tym względem dotychczasowe osiągnięcia Pani dr Teresy Napiórkowskiej nie są satysfakcjonujące. Brak jest jakiegokolwiek udokumentowanej współpracy z zagranicznymi ośrodkami badawczymi czy uczestnictwa w programach europejskich lub międzynarodowych. Co bardziej niepokojące, analizując cały dorobek publikacyjny i wystąpienia na konferencjach Kandydatki nie znalazłem ani jednego współpracownika z zagranicznego ośrodka badawczego. Zamykanie się na współpracę międzynarodową jest poważnym błędem w rozwoju kariery, którego efekty można zauważyć m.in. w nikłym odbiorze rezultatów badań Pani dr Teresy Napiórkowskiej w kręgu światowej społeczności naukowców.

Aktywność Pani dr Teresy Napiórkowskiej na polu konferencyjnym jest przeciętna. W sumie Kandydatka uczestniczyła w 31 konferencjach naukowych, w tym 5 międzynarodowych, ale tylko jedna z nich odbyła się poza Polską, w Rumunii, i co symptomatyczne, było to wystąpienie dotyczące problematyki hydrobiologicznej. Znowu można zauważyć brak dbałości Kandydatki o to, by wyniki badań swojego głównego nurtu naukowego udostępnić jak najszerszemu gronu zagranicznych specjalistów z tej dziedziny.

Podsumowując, dorobek publikacyjny dr Teresy Napiórkowskiej uważam za przeciętny pod względem ilościowym, po części dobrze udostępniany, ale bardzo miernie cytowany. Aktywność konferencyjna jest ograniczona niemal wyłącznie do wystąpień na konferencjach organizowanych w Polsce, a działalność na polu zdobywania funduszy na własne projekty badawcze i międzynarodowa współpraca naukowa w ogóle nie są obecne w CV Habilitantki. Moja sumaryczna **ocena sylwetki naukowej dr. Teresy Napiórkowskiej jest negatywna.**

III. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego

Jednoznacznie dobrze oceniam dorobek dydaktyczny i popularyzatorski Habilitantki. Na pochwałę zasługuje Jej znaczne zaangażowanie w kształcenie. W trakcie swej kariery prowadziła na swym wydziale i w ramach macierzystej uczelni zajęcia laboratoryjne i terenowe oraz wykłady monograficzne z (aż) 18 przedmiotów; dwa wykłady były Jej przedmiotami autorskimi. Była opiekunem czterech prac magisterskich i 5 licencjatów oraz promotorem dwóch prac magisterskich i 4 licencjatów. Pani dr Teresa Napiórkowska ma także osiągnięcia na polu popularyzacji nauki poprzez prowadzenie zajęć w Festiwalach Nauki i Sztuki, w ramach Nocy Biologów oraz zajęć w trakcie Dni Otwartych na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska UMK w Toruniu, a także innej aktywności skierowanej do uczniów i nauczycieli szkół różnego stopnia. Podsumowując, **dorobek dydaktyczny i popularyzatorski Habilitantki oceniam pozytywnie.**

IV. Wniosek końcowy

Wartość naukową publikacji tworzących osiągnięcie habilitacyjne dr Teresy Napiórkowskiej oceniam negatywnie ze względu na bardzo słaby oddźwięk wybranych prac wśród specjalistów z pokrewnych dziedzin i innych biologów. Wskazują na to mierne rezultaty cytowań, co może mieć moim zdaniem związek ze zbyt tradycyjnymi metodami badawczymi i wnioskami nie przystającymi do współczesnych oczekiwań co do interpretacji mechanizmów zaburzeń rozwojowych. Obserwacje dokonane przez Habilitantkę mogą stanowić punkt wyjścia do dalszych badań opartych o nowoczesne metody cytologiczne i genetyczne i dane z organizmów modelowych. W jeszcze większym stopniu podobne mankamenty ma pozostały dorobek publikacyjny, który jest bardzo słabo cytowany. Dyskredytujący dla kandydata do stopnia doktora habilitowanego i przyszłego lidera zespołu jest kompletny brak współpracy zagranicznej i zerowe sukcesy w pozyskiwaniu zewnętrznych funduszy na finansowanie badań. Jasnym punktem oceny sylwetki naukowej Kandydatki jest Jej działalność dydaktyczna i popularyzatorska.

Biorąc powyższe pod uwagę, uważam, że wniosek dr Teresy Napiórkowskiej **nie spełnia** wymogów zapisanych w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789), w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r. poz. 261) oraz w rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. z 2011 Nr 196 poz. 1165).

W związku z tym przedstawiam Radzie Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu **negatywną opinię w sprawie wniosku o nadanie dr Teresie Napiórkowskiej stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk biologicznych w dyscyplinie biologia.**

Poznań, 22 października 2018 r.

Prof. dr hab. Jacek Dabert